

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity (období: jaro 2012)

Předměty

SP_DGM Diagnostické metody ve speciální pedagogice

SV4BP_DGM1 Diagnostické metody ve speciální pedagogice 1

Rozsah

0/2/0. 2 kr. Ukončení: z.

Vyučující

Mgr. Kristýna Balátová (přednášející) (Kontakt: 84421@mail.muni.cz)

Garance

prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

Katedra speciální pedagogiky - Pedagogická fakulta

Kontaktní osoba: PhDr. Mgr. Ilona Fialová, Ph.D.

Cíle předmětu

Na konci tohoto kurzu se budou studenti schopni orientovat v problematice současně užívaných metod v diagnostice speciální pedagogiky a psychodiagnostiky, určených pro věkovou skupinu dětí, dospívajících a dospělých s různými druhy a typy postižení (se zřetelem na oblast diagnostiky Specifických poruch učení). Studenti tak budou lépe rozumět výsledkům a závěrům zvolených metod, neboť jako odborníci v praxi budou často s psychology participovat na diagnostickém procesu a z těchto důvodů by měli mít alespoň základní poznatky a zkušenosti v této oblasti.

Výukové metody

Semináře se budou odehrávat částečně formou přednášek a diskuzí za podpory Power Pointových prezentací studentů a dalších výukových materiálů poskytnutých vyučující, včetně demonstrací vybraných diagnostických metod s možností si některé z těchto metod vyzkoušet.

Metody hodnocení

Zápočet bude udělen za 80% prezenci a aktivní účast v semináři (při demonstraci konkrétních diagnostických metod), vč. participace na výuce (tzn. zpracování Power Pointové prezentace vybraného tématu z Osnovy předmětu a její následné přednesení v hodině).

Studenti jsou povinni vložit do Odevzdáárny předmětu (viz Interaktivní osnovy v IS) nejpozději 2 dny před vlastním výstupem písemnou práci (tj. písemné zpracování ppt prezentace na vybrané téma z Osnovy předmětu, které bude určeno na úvodní hodině kurzu). Zaměřením práce je teoretický popis vybrané diagnostické metody nebo skupiny diagnostických metod (za pomoci povinné, doporučené a doplňující literatury kurzu), včetně způsobu administrace, vyhodnocení, interpretace, cílové skupiny (vč. věkového rozmezí) a uvedení citované literatury.

Osnova kurzu:

- 1) Úvodní informace o kurzu (= podmínky zdárného ukončení kurzu), seznámení se *syllabem (jednotlivými tématy a literaturou) a rozdělení úkolů (témata prezentací) studentům* - na prvním společném setkání;
- 2) Úvod do diagnostiky- Teoretický úvod: Metoda, diagnostická metoda, diagnostika, psychometrické vlastnosti metod- norma, normalita, reliabilita, validita, ap.
- 3) Klinické metody (pozorování, rozhovor ...)- Klinické metody (pozorování, rozhovor, anamnéza, analýza spontánních produktů, etika) /Praktický nácvik rozhovoru a pozorování ve skupině/
- 4) Diagnostika inteligence (jednodimenzionální testy)- Jednodimenzionální testy inteligence /Praktická ukázka: Barevné Ravenovy progresivní matice, Standardní Ravenovy progresivní matice a Ravenovy progresivní matice pro pokročilé/
- 5) Diagnostika inteligence (vícedimenzionální testy)- Komplexní testy inteligence /Praktická ukázka: Amthauerův Test struktury inteligence IST/
- 6) Diagnostika inteligence u dětí a vývojové škály- Užití vývojových škál a testování inteligence u dětí /Praktická ukázka: Stanford - Binetův test, Wechslerovy zkoušky inteligence/
- 7) Diagnostika Specifických poruch učení (SPU) u dětí- Problematika testování SPU u dětí /Praktická ukázka: Testová baterie zkoušek SPU pro děti (např. Testy čtení od Matějčka, Percepční testy- zrakové, sluchové, atd.)/
- 8) Diagnostika SPU u adolescentů a dospělých- Diagnostické zkoušky u adolescentů a dospělých s SPU /Praktická ukázka: Diagnostická baterie pro adolescenty a dospělé s SPU od Cimlerové, Chalupové, Pokorné/
- 9) Diagnostika matematických schopností- Matematické schopnosti a jejich diagnostika /Praktická ukázka: Testová baterie pro diagnostiku matematických schopností, vč. Barevné kalkule a Kalkule III. od J. Nováka/

- 10) Diagnostika pozornosti a paměti- *Testy pozornosti a paměti* /**Praktická ukázka:** Bourdonův test, Číselný čtverec, Rey- Osterriethova komplexní figura, ad./
- 11) Diagnostika lateralit a diagnostika školní zralosti- *Testy lateralit a testování školní zralosti*/**Praktická ukázka:** Zkouška lateralit od Matějčka a Žlaba a Orientační test školní zralosti/
- 12) Diagnostika organicity, kresebné a projektivní metody- *Testy organicity, kresebné a projektivní techniky* /**Praktická ukázka:** Bender- Gestalt Test, Test obkreslování od Matějčka, Kresba postavy (FDT), Chromatický asociační experiment (CAE), Slovní asociační experiment, Test nedokončených vět, apod./
- 13) Diagnostika osobnosti- *Testy osobnosti* /**Praktická ukázka:** Stroopův test, Eysenckův osobnostní dotazník, Cattellův Šestnáctifaktorový dotazník 16 PF, aj./
- 14) Dotazníkové metody a škály- *Dotazníkové techniky, inventáře a škály* /**Praktická ukázka:** Rokeachův Test hierarchie hodnot, SAHA, atp./

Literatura povinná (ke všem tématům):

SVOBODA, M. *Psychologická diagnostika dospělých*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-327-7.

SVOBODA, M. *Psychologická diagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-050-X.

SVOBODA, M. *Psychologická diagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-706-0.

SVOBODA, M., KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. *Psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-566-0.

VÁGNEROVÁ, M., KLÉGROVÁ, J. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2008. ISBN 978-80-246-1538-7.

Literatura doporučená (tematická):

CIMLEROVÁ, P., CHALUPOVÁ, E., POKORNÁ, D. *Diagnostika specifických poruch učení u adolescentů a dospělých osob*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství, 2007. ISBN 978-80-86856-41-4.

DUŠEK, K., VEČEŘOVÁ-PROCHÁZKOVÁ, A. *Diagnostika a terapie duševních poruch*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978- 80-247-1620-6. (strany: 28-40)

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-X.

POKORNÁ, V. *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování*. Praha: Portál, 2001, 2010. ISBN 80-7178-570-9, ISBN 978-80-7367-817-3. (strany: 195- 229)

POKORNÁ, V. *Vývojové poruchy učení v dětství a dospělosti*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-773-2. (strany: 131- 140)

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. A KOL. *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1049-5. (310- 315)

URBÁNEK, T., DENGLEROVÁ, D., ŠIRŮČEK, J. *Psychometrika. Měření v psychologii*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-836-4. (strany: 13- 151, 204- 255)

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-414-4. (strany: 19-29)

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství, dospělost a stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

Literatura doplňující (k jednotlivým tématům):

KOLUCHOVÁ, J., MORÁVEK, S. *Psychologická diagnostika dětí a mládeže*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1991.

ŘÍČAN, P., KREJČÍŘOVÁ, D. *Dětská klinická psychologie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1995. ISBN 80-7169-168-2.

STANČÁK, A. *Klinická psychodiagnostika dospělých*. Nové Zámky: Psychoprof, 1996. ISBN 80-967148-5-6.

SVOBODA, M. *Metody psychologické diagnostiky dospělých*. Praha: CAPA, 1992. ISBN 80-7064-036-5.

SVOBODA, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-545-8.

SVOBODA, M. *Psychodiagnostika dospělých*. (Multimediální učebnice psychodiagnostiky). Brno: Masarykova univerzita, 2005.

SVOBODA, M., KONDÁŠ, O., STANČÁK, A. *Psychodiagnostika dospělých*. Martin: Osveta, 1992. ISBN 80-217-0357-1.

SVOBODA, M., ŘEHAN V., A KOL. *Aplikovaná psychodiagnostika v České republice*. Brno: MSD, 2004. ISBN 80-86633-12-8.

ŠÍPEK, J. *Projektivní metody*. Praha: ISV nakladatelství, 2000. ISBN 80-85866-53-6.

ŠÍPEK, J. *Projekce a projektivní metody v psychodiagnostice*. Praha: Propsy, 1996.

TŘESOVHLAVOVÁ, Z. A KOL. *LMD v dětském věku*. Praha: Avicenum, 1983.

URBÁNEK, T. *Základy psychometriky*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2797-5.

Ad.

+ Jednotlivé příručky k testům, konkrétní studijní materiály (Powerpointové prezentace, internetové odkazy atp.), vč. prezentací (studentů) a pracovní listy ve výuce;